

واژه‌ها و تعاریف نهایی معاونت امور هنری

آتلیه

رجوع شود به: کارگاه هنرهای تجسمی

آموزشگاه آزاد تجسمی

آموزشگاه آزاد هنری‌ای که به آموزش هنرهای تجسمی می‌پردازد.

آموزش مهارتی کار و دانش

رجوع شود به آموزش فنی و حرفه‌ای

آموزشگاه آزاد موسیقی

آموزشگاه آزاد هنری‌ای که به آموزش هنر موسیقی می‌پردازد.

آموزشگاه آزاد نمایشی

به آموزشگاه آزاد هنری گفته می‌شود که به آموزش هنرهای نمایشی می‌پردازد.

آموزشگاه آزاد هنری

مؤسسه‌ای خصوصی (غیردولتی) است که با کسب مجوز اقدام به آموزش غیر رسمی علی، هنری و مهارتی می‌کند.

اجرای صحنه‌ای موسیقی

موسیقی‌ای که به صورت زنده با برنامه‌ریزی قبلی در سالن، تالار و فضای باز تجهیز شده برای جمعی از مخاطبان اجرا می‌شود.

استودیوی ضبط موسیقی

مکانی با تجهیزات فنی لازم برای ضبط صدا روی انواع حامل‌های صوتی است.

برنامه‌های هنری خارجی

برنامه‌های هنری اعم از تجسمی، موسیقی و نمایشی که توسط هنرمند یا هنرمندان خارجی در داخل کشور به نمایش گذاشته می‌شود.

پرده خوانی

نوعی از نقل ایرانی که نقال در آن با استفاده از تصاویر نقاشی شده بر روی پرده‌ای به بیان قصه‌های عامیانه می‌پردازد. در حال حاضر از این شیوه برای نقل قصه‌های مذهبی و اخلاقی استفاده می‌شود.

تماشاگر هنری

شخصی که برای آشنایی و شناخت، بذت، تفریح و سرگرمی به تماشای تولیدات آثار هنری در فضاها و اماکن ارائه آثار فرهنگی هنری می‌پردازد.

تولیدات اثر موسیقی

اثر موسیقایی که پس از طی مراحل ساخت با عنوان خاص به صورت اجرای صحنه‌ای یا در قالب حامل‌های صوتی و یا صوتی تصویری تولید می‌شود.

جشنواره

ارائه و عرضه آثار منتخب در زمینه‌های علمی، فرهنگی و هنری در مدت معین به صورت سازمان یافته است که به منظور اشاعه و گسترش رشته مورد نظر برگزار می‌شود و در آن به پدید آورندگان برترین آثار جوایزی تعلق می‌گیرد.

جشنواره استانی هنر

جشنواره‌ای که دارای فراخوان استانی است که فقط در یک استان برگزار می‌شود.

جشنواره بین‌المللی هنر

جشنواره‌ای که دارای فراخوان بین‌المللی است و حداقل ۳۰ درصد گروه‌های شرکت کننده آن خارجی باشند.

جشنواره ملی هنر

جشنواره‌ای که دارای فراخوان سراسری است و با شرکت گروه‌های مختلف هنری داخلی برگزار می‌شود.

جشنواره منطقه‌ای هنر

جشنواره‌ای که دارای فراخوان منطقه‌ای است و با حضور چند استان برگزار می‌شود.

سوگنامه

رجوع شود: به نمایش تراژدی

خیمه شب بازی

نوعی نمایش عروسکی سنتی که در آن از عروسکهای نخی استفاده می‌شود و صدای عروسکها توسط عروسک گردان با استفاده از سوتکی به عنوان صفیر ایجاد می‌گردد.

شمارگان موسیقی

تعداد حامل‌های صوتی و یا صوتی تصویری منتشر شده از یک موسیقی است.

کارگاه هنرهای تجسمی

مکانی که هنرمند هنرهای تجسمی به آفرینش اثر هنری، تولید و آموزش هنرهای تجسمی می‌پردازد. مانند آتلیه نقاشی و کارگاه مجسمه‌سازی.

کمدی تراژدی

نمایشی که از تلفیق ویژگی‌های نمایش کمدی و تراژدی خلق می‌شود. در اینگونه نمایشها در صورت غلبه تراژدی عنوان تراژدی کمدی اطلاق می‌شود و بالعکس.

ملودرام

نمایش جدی و خانوادگی که در آن از عنصر موسیقی استفاده زیاد می‌شود و شخصیتها به سیاه و سفید تقسیم می‌شوند و در اغلب پایانی خوش و گاهی غم‌انگیز دارد.

موسیقی

هنر سازماندهی اصوات در زمان بر مبنای قیود زیبا شناختی حاکم بر هر فرهنگ موسیقایی است.

موسیقی پاپ

نوعی موسیقی سبک و عمدتاً آوازی یا برای حرکات موزون و نمایش‌های موسیقایی که با اتکا به اقتصاد بازار و ذوق عامه ساخته می‌شود.

موسیقی سنتی

رجوع شود به: موسیقی کلاسیک

موسیقی کلاسیک

نوعی موسیقی با مخاطب خاص که اصول و قواعد آن صریح و مدون شده است و از گستردگی و پیچیدگی قابل توجهی نسبت به موسیقی‌های مردمی و مردم پسند برخوردار است.

موسیقی محلی

نوعی موسیقی مردمی که مخصوص منطقه‌ای جغرافیایی خاص می‌باشد.

موسیقی ملل

موسیقی مردمی و کلاسیک اقوام و ملت‌های مختلف است.

موسیقی مردمی

نوعی موسیقی شهری و روستایی معمولاً با مخاطب عام که اصول و قواعد آن ضمنی و غیر مدون است و توسط موسیقی دانان حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای خلق می‌شود.

موسیقی مردم پسند

نوعی موسیقی سبک که توسط موسیقیدانان حرفه‌ای برای مخاطبان عام تولید می‌شود این موسیقی مخصوص جوامع شهری مدرن است و حیات و گسترش آن وابسته به اقتصاد بازار و رسانه‌های گروهی است.

ناشر اثر موسیقایی

مرکزی که به تولید، توزیع و عرضه اثر موسیقایی می‌پردازد.

نگارخانه

مکانی که برای نمایش و فروش آثار هنرهای تجسمی و هنرهای سنتی شامل تابلوهای نقاشی، خوشنویسی، عکس، مجسمه، سفال، آثار گرافیک، حکاکی، معرق و نظایر آن توسط اشخاص حقیقی یا حقوقی ایجاد می‌شود.

نقالی

خواندن داستانهای شاهنامه فردوسی و نثرهای پهلوانی کهن فارسی توسط نقال در مکانی ثابت مانند قهوه‌خانه توأم با حرکات نمایشی که به آن نقالی گفته می‌شود.

نمایش

هنری دیداری و شنیداری که به صورت زنده توسط یک یا گروهی از هنرمندان (بازیگران) در مدت زمان معین برای تماشاگران به اجرا در می‌آید. و از لحاظ محتوا و مضمون به تراژدی، کمدی، ملودرام و کمدی تراژیک تقسیم می‌شود.

نمایش بی‌کلام

نمایشی که متکی بر حرکات بدن و چهره بازیگران است که در آن بیان جایگاهی ندارد و براساس موضوع و محتوا به گونه‌های مختلف نمایشی تقسیم می‌شود.

نمایش تراژدی

نمایش منظومی که با به تصویر کشیدن تیره‌روزی و نگون‌بختی شخصیت‌های نامدار و تاریخی یا اسطوره‌ای در طی رویدادی کامل، مهم، جدی و بدفرجام در بیننده احساس ترس و ترحم ایجاد می‌کند.

نمایش حماسی

نمایشی که در آن به شرح دلوری‌ها و رشادتهای یک قوم و یا یک ملت در نبردهای پهلوانی و جانفشانی‌ها در حوزه ادبیات پهلوانی می‌پردازد.

نمایش سنتی

نمایشی که شکل، ساختار و مضمون آن ریشه در سنتها، مراسم و آیین‌های قومی دارد.

نمایش عروسکی

نمایشی که بازیگران آن عروسک هستند و توسط عروسک گردان‌ها به اجرای نقش می‌پردازد.

نمایش کمدی

نمایشی که با ایجاد فضای مفرح، عمدتاً به افشای ضعف‌های بشری می‌پردازد و دارای پایانی خوش است.

هنرآموز

معلمی که در یکی از رشته‌های فنی و حرفه‌ای، کاردانش، کشاورزی و فرهنگی هنری در دوره متوسطه یا آموزشگاه‌های آزاد هنری مشغول به تدریس می‌باشد.

هنرجو

دانش آموزی که در یکی از رشته‌های فنی و حرفه‌ای، کاردانش، کشاورزی و فرهنگی هنری در دوره متوسطه یا آموزشگاه‌های آزاد هنری مشغول به تحصیل می‌باشد.

هنرستان وابسته به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

دبیرستانهایی که به منظور تربیت نیروهای متعهد و کارآمد برای تأمین نیروی انسانی مورد نیاز کشور در عرصه هنر در دوره متوسطه با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و وزارت آموزش و پرورش تأسیس می‌گردد.

هنرمند

شخصی که توانایی خلاقیت در آفرینش و پدید آوردن آثار هنری را داشته باشد و خلاقیت وی منجر به حداقل یک اثر هنری شود که به تأیید کارشناس هنری مربوطه رسیده باشد.

هنرهای تجسمی

هنرهای بصری که از طریق هماهنگی در ترکیب بندی شکل، فرم، رنگ و محتوا در سطح و یا حجم به بیان خلاقانه ذهنیت و احساس هنرمند می‌پردازد. عبارتند از طراحی، گرافیت، خوشنویسی، نگارگری، تذهیب، مجسمه‌سازی، نقاشی، چیدمان و سایر

هنرهای سنتی

هنرهایی که در سیر تاریخ هنر نهادینه شده و با استفاده از ویژگیهای قومی، اقلیمی، به عنوان هنرهای مورد اقبال عموم ثبت شده‌اند و انواع آن عبارتند از آثار چوبی (منبت)، آثار فلزی، آثار شیشه‌ای، بافتهای سنتی داری یا دستگاهی، موسیقی سنتی و نمایشی سنتی

واژه‌ها و تعاریف نهایی معاونت امور سینمایی و سمعی و بصری

اتالوناژ رنگی

فرایند اصلاح رنگ و میزان نور هر نمای فیلم که در جریان چاپ نسخه نهایی آن نور و رنگ در تطابق با نماهای دیگر تنظیم می‌شود.

آموزشگاه آزاد سینمایی

آموزشگاهی که در زمینه آموزش کوتاه مدت رشته‌های سینمایی فعالیت می‌کند.

استودیو

کارگاه ویژه امور هنری به منظور تهیه فیلم ، عکس، تهیه و اجرای برنامه‌های تلویزیونی، رادیویی و رشته‌های مربوط به آن است.

استودیوی سینمایی

کارگاهی که در آن همه امکانات لازم برای تولید فیلم (اعم از حقیقی و مجازی) وجود داشته و بخش عمده‌ای از کار فیلمبرداری و آماده سازی فیلم در آن انجام می‌شود.

استودیوی تهیه فیلم

رجوع شود به استودیوی سینمایی

استودیوی صدای فیلم

کارگاهی مجهز به دستگاه‌های فنی صدا که مراحل مختلف ضبط، ایجاد (مجازی و حقیقی) تدوین، هم‌آمیزی، پالایش و ... صداهای مختلف در آن انجام می‌شود.

اکران اول فیلم

نمایش فیلم برای اولین بار در سینما یا از طرق دیگر است.

اکران فیلم

نمایش فیلم تولید شده به تماشاگر، در سالن سینما یا از طرق دیگر است.

اکران فیلم سینمایی

نمایش فیلم سینمایی در سالن سینما است.

بازیگر (هنرپیشه)

شخصی که عهده‌دار اجرای نقش یکی از شخصیت‌های فیلمنامه یا نمایشنامه است.

بدلکار

فردی که به واسطه مهارت در حرکات بدنی، به جای بازیگر و با ظاهر وی جلوی دوربین به اجرای کارهای خطرناک مانند پریدن از ارتفاع و ... می‌پردازد.

پروانه ساخت فیلم

مجوزی که معاونت امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جهت تهیه و تولید فیلم صادر می‌کند.

تماشاگر فیلم

بیننده فیلم سینمایی که از گیشه سینما بلیط خریداری می‌کند.

تدوین گر

مسئول انجام پیوند و ردیف سازی نماها و صدای فیلم در پی یکدیگر، براساس فیلم نامه (یا نظر کارگردان) است.

تولید فیلم

فرایند تهیه یک فیلم از مرحله نگارش فیلمنامه، انتخاب عوامل سازنده (تهیه کننده، فیلمنامه‌نویس، کارگردان، بازیگر، فیلمبردار و غیره)، مراحل فنی فیلم (فیلمبرداری، تدوین، صداگذاری، ظهور و چاپ) تا تهیه کپی‌های نهایی از فیلم را برای نمایش شامل می‌شود.

توزیع فیلم

تحويل فیلم توسط دفاتر توزیع و پخش فیلم به سینماها برای نمایش است.

تهیه کننده فیلم سینمایی

فرد حقیقی یا حقوقی که سرمایه تولید فیلم را تأمین و عوامل دست اندر کار فیلم را تعیین می کند.

جایزه سینمایی

پاداشی معنوی و مادی که به تشخیص هیئت داوران و یا مقام زیربط به ازای تولید اثر سینمایی و یا فعالیت‌های مربوط به آن (فیلمنامه نویسی، موسیقی فیلم، کارگردانی و ...) اهدا می شود.

جلوه‌های ویژه

به پدیده‌های مصنوعی میدانی یا مجازی قابل تولید از ساده‌ترین تا پیچیده‌ترین شکل در فیلم با کمک ابزار، تکنیک و فناوری صوتی و تصویری، به منظور بالابردن تأثیر صحنه مورد نظر یا برانگیختن احساس بیننده، القای شرایط و ویژگی‌های خاص زمانی و مکانی گفته می شود.

جشنواره فیلم

رویداد سینمایی براساس ساختارهای فرهنگی، هنری و اجتماعی جامعه با موضوعاتی خاص که به منظور توسعه هنر- صنعت سینما، تشویق سینماگران، دست‌اندرکاران فیلم عرضه و معرفی فیلم‌های با ارزش و گسترش و تعالی انواع سبک در گستره جغرافیایی (محلی- ملی- منطقه‌ای و بین‌المللی) برگزار می‌شود. از پیامدهای جنبی این رویداد می‌توان به بازاریابی و فروش فیلم اشاره کرد.

چهره پرداز

مسئول ایجاد تغییر در صورت و سایر اعضای بدن بازیگر به منظور نزدیک شدن ظاهر با نقش محول شده است.

دستیار فیلم بردار

شخصی که انجام امور فنی فیلمبرداری را زیر نظر فیلمبردار برعهده دارد.

دکوپاژ

بخش بندی نماهای فیلم نامه و ذکر جزئیات فیلم (زمان و ...) برای فیلمبرداری است. که در آن کارگردان محل و زاویه قرارگیری دوربین، طراحی حرکت و دیالوگ بازیگران و محل قرار گرفتن اشیاء و لوازم (اکسسوار) صحنه را در برگه مخصوص قید می‌کند.

دوبلور

فردی که با نگاه کردن به فیلم و شنیدن صدای اصلی توسط گوشی، متن را با توجه به حرکت لب و حس بازیگران فیلم بیان می‌کند.

رسانه

وسیله و ابزار رساننده پیام است.

سینما

به مکانی دارای مجوز با حداقل ۱۰۰ صندلی، داشتن امکانات نمایش فیلم ۳۸ و ۷۰ میلی متری، ویدیویی و یا دیجیتالی، برخوردار از ابعاد مناسب و ویژگی‌های ساختمانی، استانداردهای فنی و ایمنی، متشکل از یک یا چند سالن نمایش فیلم، سالن انتظار، نمازخانه، قسمت اداری، گیشه فروش بلیط، اتاق آپارات، سرویس‌های بهداشتی و بوفه گفته می‌شود.

سالن سینما

سالن نمایش فیلم که دارای استانداردهای ساختمانی، تأسیساتی و تجهیزاتی مانند پرده نمایش، معماری مناسب سالن از لحاظ دید، صندلی نمایش، اتاقک آپارات، اکوستیک و ... می‌باشد.

شبکه نمایش خانگی

فرآیند تهیه، تأمین، آماده سازی، تکثیر، توزیع و عرضه محصولات سمعی و بصری تحت برنامه‌های سرگرمی، آموزشی، سینمایی و غیره بر روی قالب‌های قابل عرضه (مانند نوار ویدیو، لوح فشرده، کاست و ...) در تیراژ انبوه و برای دسترسی عموم مردم را گویند.

شهرک سینمایی

مجموعه‌ای سینمایی برای تولید فیلم که در آن عوامل و امکانات لازم از قبیل استودیوی صدا و تصویر، مونتاز، لابراتور ظهور و چاپ، فضای باز و بسته فیلم‌برداری، افراد متخصص و... با امکانات رفاهی و اقامتی مهیا می‌باشد، به نحوی که مراحل و فرآیند تولید و پس از تولید در آن مجموعه انجام شود.

صدابردار

فردی که با طراحی اولیه صدای صحنه فیلم‌برداری شامل گفتگو (دیالوگ) و صدای محیطی را ضبط می‌کند.

طراح صحنه فیلم

فردی که با استفاده از ابزار، دکور و سایر لوازم، صحنه فیلم‌برداری را براساس فیلمنامه طراحی و آماده سازی می‌کند.

ظرفیت سالن سینما

به تعداد صندلیهای موجود در سالن نمایش فیلم براساس مجوز صادر شده گفته می‌شود.

فیلم

مجموعه تصاویر پیاپی ثبت شده بر روی نوار از جنس سلولوئید، مغناطیسی، دیسک‌های نوری و یا سایر فناوری‌ها که هنگام پخش، حرکت را القا می‌کند.

فیلمنامه

متن مربوط به یک فیلم که توضیحات کامل یک داستان، یا موضوعی غیر داستانی را روایت می‌کند این متن شامل شخصیت‌های فیلم، گفتگوها، مکان‌ها، اشیاء و اتفاقات می‌باشد.

فیلم ایرانی

فیلمی که به وسیله تهیه کننده و سرمایه‌گذار ایرانی تهیه و تولید شده است.

فیلم بلند

فیلم سینمایی، مستند و پویانمایی (انیمیشن) که حداقل ۹۰ دقیقه بوده و معمولاً با عرض ۷۰ و ۳۵ میلیمتر و یا در قالب‌های DVD,SVHS,VHS عرضه می‌شود.

فیلم بردار

شخصی که زیر نظر مدیر فیلمبرداری و براساس دکوپاژ فیلم، ایده‌های او را در زمینه نور، صحنه و نوع استقرار و حرکت دوربین اجرا می‌کند.

فیلم سینمایی

فیلمی داستانی بلند و حدود ۹۰ دقیقه که می‌تواند بی‌صدا هم باشد.

فیلم سینمایی پویانمایی (انیمیشن)

فیلم سینمایی که به صورت پویانمایی (انیمیشن) تولید شده باشد.

فیلم خارجی

فیلمی که به وسیله تهیه کننده و سرمایه‌گذار خارجی تهیه و تولید شده است.

فیلم کوتاه

فیلمی که زمان آن کمتر از یک ساعت است.

فیلم مشترک

فیلمی که به وسیله تهیه کنندگان و سرمایه‌گذاران ایرانی و خارجی به صورت مشترک تهیه و تولید شده است.

کارگردان فیلم

مسئول و مدیر هنری تولید فیلم که وظیفه به تصویر کشیدن داستان بر مبنای فیلمنامه و تنظیم نحوه بازی بازیگران را برعهده دارد.

لابراتور فیلم

کارگاهی مجهز به دستگاههای ظهور، چاپ و شستشوی فیلم که در مجموعه‌ای منسجم و منظم (آزمایشگاه شیمی، فیزیک و ...) از مرحله ظهور نگاتیوهای فیلمبرداری شده تا تهیه کپی نهایی به همراه صدای اپتیک آماده نمایش را انجام دهد.

مدیر تولید سینمایی

مسئول و کنترل کننده مراحل مختلف تولید فیلم که وظیفه برقراری ارتباط را بین مجموعه امور مالی، فنی، تهیه کننده و کارگردان بر عهده دارد.

مدیر فیلمبرداری

فردی دارای شناخت کافی از نور پردازی و تجهیزات مورد نیاز فیلمبرداری که مسئولیت ثبت صحنه‌های فیلم را براساس دکوپاژ و نظر کارگردان عهده دار است.

مستند ساز

کارگردانی که به منظور ثبت وقایع، رویداد یا گزارش واقعی در قابل تصاویر اقدام می‌نماید.

منشی صحنه

مسئول ثبت تمامی جزئیات تولید فیلم (صحنه فیلمبرداری و ...) است.

موسیقی فیلم

اصوات موزون با کلام یا بی‌کلام که در شروع، در حین و یا در خاتمه برنامه‌ها پخش می‌شود.